

Comparison of the Social Adjustment, Self-regulation and Religious Beliefs in Addicted and Normal Women in Urmia

Esmail Sadri Damirchi^{*1}, Nasim Mohammadi²

1- Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

2- Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

*Correspondence should be addressed to Mr. Esmail Sadri Damirchi; Email: e.sadri@uma.ac.ir

Article Info

Received: Aug 12, 2016

Received in revised form:

Oct 11, 2016

Accepted: Oct 24, 2016

Available Online: Dec 31, 2016

Keywords:

Addiction

Religious belief

Self-regulation

Social adjustment Medical

Women

Abstract

Background and Objectives: Although there is no statistics about the exact number of addicted women in our country, but Ministry of Health reports show that there is a ratio of one woman per eight addict men. The purpose of this study is to compare the Social adjustment, Self-regulation and Religious beliefs in addicted and normal women in Urmia.

Materials & Methods: The method of this study is causal-comparative. The statistical population of this study includes all addicted and normal women in Urmia city in 2014. Among this population, 200 women (100 addicted women and 100 normal women) were selected as the sample by using the available non-random sampling method, according to Morgan table. The questionnaires of social adjustment Bell, self-regulation of Miller and Brown and religious beliefs of Klarg were used to collect data. The data were analyzed through SPSS version 20, and descriptive and inferential statistics (MANOVA). In this study, all relevant ethical issues were considered.

Results: The findings proved that there is a significant difference between the two groups in a way that normal women believe in religion more than addict ones ($p < 0/01$).

Conclusion: Consequently, the social adjustment, self-regulation and the religious beliefs of normal women were more than addicted women. Therefore, it can be concluded that special measures should be taken to increase the social adaptation, self-regulation and religious beliefs of addicted women and to help them overcome their addiction and not turn into addiction.

Please cite this article as: Sadri Damirchi E, Mohammadi N. Comparison of the Social Adjustment, Self-regulation and Religious Beliefs in Addicted and Normal Women in Urmia. J Res Relig Health.2017;3(1): 53- 63.

Summary

Background and Objectives: Nowadays, "Addiction" is one of the concerns of human life, which is not a strange, and unfamiliar involves herself in the individual and social consequences, but also affects her children and phenomenon anymore. Nowadays, many people tackle with problems of substance abuse directly or indirectly (1). Addiction is a disorder with clinical, behavioral and cognitive symptoms in which social, psychological, biological and pharmacological factors are involved in its creation (2). Social factors are more effective at the beginning of consumption and biological factors are effective in the continuation of

consumption (3). Drug addiction is one of the four global crises of the third millennium and it is on top of the social threats causing the involvement of most of the communities, particularly our society, and its impact on the incidence of other social problems is its impact objective (4). Although there is no accurate statistics of the population of addicted women in our country, according to some studies 9.6 percent of the addicts in Iran include women (5). The Ministry of Health reports that the number of addicted women is one while addicted men are eight. When a woman becomes addicted, it not only family. Subsequently, the family will be unstable (6); therefore, this study aimed to compare the social adjustment, self-regulation and common religious beliefs of addicted and normal

women in the city of Urmia.

Materials and Methods: The present study is descriptive and the method of data collection is causal-comparative. The method of the study is descriptive with a comparative study. The statistical population of this study includes all the addicted women referring to drug rehabilitation centers in addition to healthy people are living in Urmia during 94 to 95. According to the sample size, the causal-comparative studies 100 individuals are required for each group (7). The sample size of this study include 200 individuals under 30 years old (100 unemployed addicted women, without a university degree, referring to treatment and counseling centers; and 100 normal unemployed individuals, without a university degree, referring to parks and cultural landmarks). They were all living in the city of Urmia. The individuals were selected from the Municipality 2 in Urmia using available sampling. The questionnaires of Bell social adjustment (BAI) including 160 questions, self-regulation of Miller and Brown (SRQ) including 63 questions, and religious beliefs of Glark and Stark (GSRB) including 26 questions were used to collect data. First, the researcher attracted the attention of the participants and asked them to cooperate and talked about the objectives of the study. Then, the 3 questionnaires were given to the participants and the 2 groups filled in the questionnaire, and the data were collected. Finally, the required data were extracted, the application of SPSS (version 22) and descriptive and inferential statistics (MANOVA) were used to analyze the data. In MANOVA, observing some assumptions, such as the homogeneity of variance-covariance matrices and homogeneity of error variances is necessary. This study first discussed the investigation of the mentioned assumptions.

Results: The results of the Box test for the investigation of homogeneity of variance-covariance matrices was ($P < 0.05$, $F = 1.87$), the results of Lavigne test for the investigation of the homogeneity of error variances and the variable of social adjustment were ($P > 0.05$, $F = 0.54$), self-regulation was ($p > 0.05$, $F = 0.32$) and religious beliefs was ($P > 0.05$, $F = 0.44$), indicating the establishment of the assumptions. Therefore, MANOVA was used to compare mean scores of social adjustment, self-regulation and religious beliefs in the two groups of addicted and normal women. The findings indicate that there is a significant difference among the social adjustment, self-regulation and religious beliefs of the 2 groups of addicted and normal women ($P < 0.01$); thus, the social adjustment, self-regulation, and the religious beliefs of normal women are more than addicted women. The result of MANOVA showed that all the four parameters, namely Pylay effect ($P < 0.05$, $F = 12/164$), Wilks Lambda ($P < 0.05$, $F = 12/164$), the effect of Hotelling ($P < 0.05$, $F = 12/164$) and the largest root ($P < 0.05$, $F = 12/164$) are significant; thus it becomes clear that between the two groups of women, at least one of the dependent variables is significantly different.

Conclusion: Totally, according to the results of this study, it can be said that addicted women experience more psychological and social pressures than normal women which can affect social adjustment, self-regulation and their religious beliefs or even reduce it. However, it is possible to compensate the damages. As a result, it can be concluded that special measures should be taken to increase the social adaptation, self-regulation and religious beliefs of addicted women and to help them overcome their addiction and not turn into addiction.

References

1. Karami Nejad R, Tabatabaei Shahrababaki Z. Comparing spiritual intelligence and attribution stules among and no addicted women. Toloo-e-behdasht. 2016;15(1):34-43.(Full Text in Persian)
2. Ashori A, Molazadeh J, Mohammadi N. The effectiveness of group therapy, cognitive-behavioral on coping skills and relapse prevention in addicted individuals. Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology (thought and action). 2012;14(3):181-8.(Full Text in Persian)
3. American Psychiatric Association.Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM). 4 ed;2013. p.175-272
4. TabatabaeChehre M, Ebrahimisani E, Mortazavi H. The effectiveness of cognitive-behavioral group therapy in changing irrational beliefs addicts. Journal of North Khorasan University of Medical Science 2013;4(3):419-30.(Full Text in Persian)
5. EmamHadi MA, Jalilvand M. Compare ways to reduce the tendency of students to substance abuse. Journal of Medical Council of Islamic Republic of Iran 2008;25(4):441-9. (Full Text in Persian)
6. Javadian SR. Violence and drug abuse. Journal of of Social Work. 2002;3(10-11):24-32.(Full Text in Persian)
7. Delavar A. Educational Science and Psychology research methods. Tehran: Publication Virayesh; 2015.(Full Text in Persian)
8. FathiAshtiani A, Dastani M. Psychological test-evaluation personality and mental health. Tehran: Besat; 2013.(Full Text in Persian)
9. Aubrey L, Brown J, Miller W. Psychometric properties of a selfregulation questionnaire (SRQ). Alcoholism: Clinical & Experimental Research. 1994; 18(2): 420-525.
10. Serajzadeh S. Religious attitudes and behaviors of adolescents in Tehran. Research on Index. 1999; 2(7): 105-20.

مقارنة التكيف الاجتماعي، والتنظيم الذاتي والمعتقدات الدينية للنساء المدمنات والعاديات بمدينة أرومية

إسماعيل صدري دميرجي^{١*}، نسيم محمدي^٢

١- قسم العلوم التربوية، كلية العلوم التربوية و علم النفس، جامعة محقق أردبيلي، أردبيل، إيران.

٢- كلية العلوم التربوية و علم النفس، جامعة محقق أردبيلي، أردبيل، إيران.

* المراسلات موجهة إلى السيد إسماعيل صدري دميرجي؛ البريد الإلكتروني: e.sadri@uma.ac.ir

الملخص

السابقة و الأهداف: بالرغم من أنّ عدد النساء المدمنات ليس عنهنّ أرقام دقيقة في بلادنا، فبناءً على بعض البحوث، تشكّل النساء، ٩/٦ بالمائة من المدمنين في البلاد. وزارة الصحة تنبئ في إحصائياتها عن تواجد مدمنة واحدة ازاء ٨ مدمنين في البلاد. إنّ الهدف من هذا البحث، مقارنة التكيف الاجتماعي، والتنظيم الذاتي والمعتقدات الدينية للنساء المدمنات والعاديات بمدينة أرومية.

الموادّ و الأساليب: تمّ هذا البحث في النوع العلّي والمقارنّي. إنّ عدد أفراد البحث يشتمل على كلّ النساء المراجعات إلى مراكز علاج الإدمان وكلّ النساء العاديات بمدينة أرومية في سنة ١٣٩٥-١٣٩٤ ه.ش. تمّ اختيار ٢٠٠ شخص (١٠٠ مدمنة و ١٠٠ عادية) منهمّ وفق جدول مورغان وبلاستفاد من طريقة أخذ العينات غير العشوائية المتاحة. وقد استفيد من استمارات مقارنة التكيف الاجتماعي، والتنظيم الذاتي والمعتقدات الدينية لجمع المعطيات. وتمّ تحليل المعطيات بالاستفادة من البرمجية الإحصائية SPSS (الإصدار ٢٠) وطرق الإحصاء الوصفي والاستدلاليّ (تحليل التباين المتعدّد المتغيّرات). هذا البحث مشتمل على جميع الجوانب الأخلاقية المرتبطة.

المكشوفات: تكشف المكشوفات أنّ بين مقدار مقارنة التكيف الاجتماعي، والتنظيم الذاتي، والمعتقدات الدينية لهذين الفريقين فرقاً ذا معنى ($P < 0.01$) أيّ أنّ التكيف الاجتماعي، والتنظيم الذاتي، والمعتقدات الدينية للنساء العاديات أكثر من المدمنات.

النتيجة: يمكن الاستنتاج بأنّ الاستفادة من تدابير خاصة، تبدو ضرورية، لتزايد مقدار التكيف الاجتماعي، والتنظيم الذاتي، والمعتقدات الدينية للنساء المدمنات، من أجل علاج الإدمان والامتناع عن عودتهنّ.

معلومات المادة

الوصول: Aug ١٢، ٢٠١٦

وصول النص النهائي: Oct ١١، ٢٠١٦

القبول: Oct ٢٤، ٢٠١٦

النشر الإلكتروني: Dec ٣١، ٢٠١٦

الألفاظ الرئيسية:

الإدمان

التنظيم الذاتي

المعتقدات الدينية

النساء

مقارنة التكيف الاجتماعي

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Sadri Damirchi E, Mohammadi N. Comparison of the Social Adjustment, Self-regulation and Religious Beliefs in Addicted and Normal Women in Urmia. J Res Relig Health.2017;3(1): 53- 63.

مقایسه‌ی سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی زنان معتاد و عادی شهر ارومیه

اسماعیل صدری دمیرچی^{۱*}، نسیم محمدی^۲

۱- گروه علوم تربیتی، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

۲- دانشکده‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

مکاتبات خطاب به آقای اسماعیل صدری دمیرچی؛ پست الکترونیک: e.sadri@uma.ac.ir

اطلاعات مقاله

دریافت: ۲۲ مرداد ۹۵
دریافت متن نهایی: ۲۰ مهر ۹۵
پذیرش: ۳ آبان ۹۵
نشر الکترونیکی: ۱۱ دی ۹۵

واژگان کلیدی:

اعتیاد
باورهای دینی
خودنظم‌دهی
زنان
سازگاری اجتماعی

چکیده

سابقه و اهداف: اگرچه آمار دقیقی از میزان جمعیت زنان معتاد در کشور ما وجود ندارد؛ براساس برخی پژوهش‌ها، ۹/۶ درصد معتادان کشور را زنان تشکیل می‌دهند. وزارت بهداشت نیز در آمار خود از وجود یک زن معتاد به‌ازای هر هشت مرد معتاد، گزارش می‌دهد. هدف پژوهش حاضر، مقایسه‌ی میزان سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی زنان معتاد و عادی شهر ارومیه است.

مواد و روش‌ها: طرح این پژوهش، توصیفی از نوع علی - مقایسه‌ی است. جامعه‌ی آماری پژوهش شامل همه‌ی زنان معتاد مراجعه‌کننده به مراکزهای ترک اعتیاد و همه‌ی زنان عادی شهر ارومیه در سال ۹۴ - ۹۵ است که از بین آنان ۲۰۰ نفر (۱۰۰ زن معتاد و ۱۰۰ زن عادی)، بر اساس جدول مورگان و با استفاده از روش نمونه‌گیری غیرتصادفی در دسترس، انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه‌های سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی استفاده شده است. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری (SPSS-۲۰) و روش‌های آمار توصیفی و استنباطی (تحلیل واریانس چندمتغیری) تحلیل شده است. این پژوهش تمام موارد اخلاقی مرتبط را رعایت نموده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد بین میزان سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی این دو گروه، تفاوت معناداری وجود دارد ($P < 0/01$)؛ بدین‌صورت که سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی زنان عادی، بیشتر از زنان معتاد است.

نتیجه‌گیری: بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که به‌کارگیری تدابیری ویژه، برای افزایش میزان سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی زنان معتاد، برای ترک اعتیاد و جلوگیری از بازگشت آنان، امری ضروری به نظر می‌رسد.

استناد مقاله به این صورت است:

Sadri Damirchi E, Mohammadi N. Comparison of the Social Adjustment, Self-regulation and Religious Beliefs in Addicted and Normal Women in Urmia. J Res Relig Health.2017;3(1): 53- 63.

مقدمه

اعتیاد^۱ یکی از معضل‌های امروز بشر است که دیگر پدیده‌ی غریب و ناآشنا محسوب نمی‌شود. امروزه بسیاری از مردم چه به‌صورت مستقیم، چه غیرمستقیم با مشکل‌های حاصل از سوءمصرف مواد دست‌به‌گریبان هستند (۱). کشور ما به دلایل فرهنگی، برخی باورهای نادرست و شرایط ویژه‌ی جغرافیایی، مانند هم‌جواری با کشورهای بزرگ تولیدکننده‌ی مواد افیونی، دارای شرایط مناسب برای روی آوردن جامعه به سمت اعتیاد است (۲).

اعتیاد نوعی ناپهنجاری با نشانه‌های بالینی، رفتاری و شناختی است که در ایجاد آن، عامل‌های اجتماعی و روان‌شناختی از یک‌طرف و عامل‌های زیست‌شناختی و داروشناختی از طرفی دیگر، نقش دارند. عامل‌های اجتماعی بیشتر در شروع مصرف و عامل‌های زیست‌شناختی در ادامه‌ی وابستگی، اثرگذار است (۳).

اعتیاد به مواد مخدر، یکی از چهار بحران جهانی هزاره‌ی سوم و در صدر تهدیدها و آسیب‌های اجتماعی است که موجب گرفتارشدن بیشتر جوامع، به‌ویژه جامعه‌ی ما شده است و تأثیر آن در بروز آسیب‌های اجتماعی دیگر نیز نمود عینی دارد (۴).

در حال حاضر، سالیانه بیش از ۲۶ میلیون مرگ به‌علت مصرف مواد مخدر، در دنیا گزارش می‌شود؛ این در حالی است که تا ۲۰ سال آینده این رقم به بیش از ۴۰ میلیون خواهد رسید؛ که بیش از ۳/۴ آن در کشورهای در حال توسعه رخ خواهد داد (۵). از طرفی زنان معتاد بسیار آسیب‌پذیرتر از مردان معتادند، چراکه مصرف مواد در زنان، با آسیب‌های اجتماعی دیگری از جمله فرار از خانه، تجاوز و فقر نیز همراه است. علاوه بر این، زمانی که زن معتاد می‌شود، تنها خود گرفتار پیامدهای فردی و اجتماعی آن نمی‌شود، بلکه فرزندان و خانواده را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد و در پی آن، ستون خانواده سست می‌شود (۶). اعتیاد به مواد مخدر زنان، نه تنها یکی از معضل‌های اصلی کشور اسلامی ایران، بلکه معضلی بزرگ برای جامعه‌ی بانوان سراسر دنیا محسوب می‌شود. آمار رو به افزایش مصرف مواد مخدر در دنیای کنونی، به‌گونه‌ی است که یکی از سم‌شناسان معروف دنیا به نام لودوینگ^۲ می‌گوید: «اگر غذا را مستثنی کنیم، هیچ ماده‌ی روی زمین

نیست که به‌اندازه‌ی مواد مخدر این چنین آسان وارد زندگی ملت‌ها شده باشد».

تاکنون امر پیشگیری از اعتیاد زنان، توجه مسئولان، محققان و پژوهشگران را به‌خود جلب نکرده بود و مسئله‌ی اعتیاد بیشتر موضوعی مردانه تلقی می‌شد. اما با ظهور مواد جدید روان‌گردان، تبلیغ‌های نادرست و برخی عامل‌های دیگر، جامعه‌ی بانوان با تهدیدی جدی مواجه شده که نظر همگان را به‌خود جلب کرده است.

تقریباً هر فرد معتاد به مواد مخدر، در سازگاری اجتماعی، دچار نوعی بی‌تعادلی است (۷). سازگاری اجتماعی شامل سازگاری فرد با محیط اجتماعی خود است که این سازگاری ممکن است با تغییر دادن خود و یا محیط به‌دست‌آید (۸). پژوهش‌ها نشان داده که سوءمصرف‌کنندگان، هنگام رویارویی با مسائل، مشکل‌های هیجانی شدیدتری (به‌طور مثال استرس بیشتری) تحمل می‌کنند و در نتیجه امکان استفاده از شیوه‌های حل مسئله‌ی کارآمد را از دست می‌دهند (۹). بنابراین، قرار گرفتن در موقعیت‌های استرس‌زا و استفاده از شیوه‌های حل مسئله‌ی ناکارآمد و هیجان‌انگیز، موجب ایجاد چرخه‌ی معیوب، افزایش استرس و کاهش سازگاری اجتماعی می‌شود و در نهایت میزان بازگشت را در این افراد افزایش می‌دهد (۱۰ و ۱۲).

ابوالقاسمی و همکاران (۱۳) در مطالعه‌ی نشان دادند که سازگاری اجتماعی، با پیامدهای روان‌شناختی، دارای همبستگی منفی معنی‌دار است. سازگاری اجتماعی از طریق آمادگی و توانمندی‌های فرد برای واقع‌بینی، مثبت‌نگری و توجه به موفقیت‌ها و تدارک زمینه‌های مناسب سلامت روانی، فرد را از ناکامی‌ها، نگرانی‌ها، اضطراب‌ها و پناه بردن به روش‌های مقابله‌ی اجتنابی (مانند استفاده از مواد مخدر و غیره) دور می‌کند.

خودنظم‌دهی، فرایندی است که به‌موجب آن، افراد اهداف خود را تنظیم و هیجان‌ها و افکارشان را کنترل می‌کنند و همچنین راهبردهایشان را بهبود می‌بخشند (۱۴). در خودنظم‌دهی، فرد رفتار خود را ارزیابی می‌کند و چنانچه متناسب با استانداردهایش باشد، رفتار خود را خوب ارزیابی و موجب خوشحالی می‌شود و اگر این رفتار متناسب با استانداردها نباشد، سعی می‌کند با تغییر دادن رفتار، به استانداردها دست یابد. هنگامی که بین رفتار و استانداردها فاصله‌ی وجود نداشته باشد، آنگاه این فرایند را متوقف و یا از ذهن خود بیرون می‌کند (۱۴). بیشتر کوشش‌های خودنظم‌دهی، به‌تدریج بدون اینکه با موانع بیرونی یا نقایص

^۱ Addiction^۲ Lodving

بیشتری دارند. ریچارد، بل و کارلسون^۳ (۲۱) در پژوهش خود نشان دادند که افزایش حضور در مکان‌های مذهبی، به کاهش مصرف الکل و کوکائین در گروه نمونه کمک می‌کند.

بنابراین، با توجه به اطلاعات اندک و نبود پژوهش‌هایی جامع در زمینه‌ی سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی زنان، به‌خوبی نمی‌توان به شناسایی این سازه‌های مهم و مؤثر در افراد معتاد، به‌ویژه زنان دست‌یافت. تحقیق حاضر گامی مقدماتی برای پاسخ‌گویی به ابهام فوق است و مسئله‌ی تحقیق را در حیطه‌ی خلأ نظری دانش عنوان می‌کند. علاوه-براین، پژوهشگر را بر آن داشته‌است تا با بررسی سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی زنان معتاد و عادی، نقش هر یک از متغیرها را در افراد، تعیین کند. ازاین رو، این پژوهش با هدف مقایسه‌ی سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی زنان معتاد و عادی انجام شده است.

مواد و روش‌ها

طرح پژوهش حاضر، از نوع توصیفی و در زمره‌ی تحقیقات علی - مقایسه‌ی قرار دارد. روش تحقیق، توصیفی با مطالعه‌ی تطبیقی است. جامعه‌ی آماری این پژوهش را همه‌ی زنان معتاد و همچنین افراد سالم ساکن شهر ارومیه، در سال ۹۴ - ۹۵ تشکیل می‌دهند. بنابر حجم نمونه در مطالعه‌ی علی - مقایسه‌ی که برای هر گروه، ۱۰۰ نفر موردنیاز است (۲۲)، حجم نمونه‌ی پژوهش حاضر، ۲۰۰ فرد زیر ۳۰ سال شهر ارومیه است (۱۰۰ نفر زن معتاد غیرشاغل، بدون تحصیلات دانشگاهی، از مراجعان مراکزهای درمان و مشاوره؛ و ۱۰۰ نفر زن عادی غیرشاغل، بدون تحصیلات دانشگاهی، از مراجعان پارک‌ها و اماکن فرهنگی ساکن) که به‌روش نمونه‌گیری در دسترس، از منطقه‌ی ۲ شهرداری شهر ارومیه انتخاب شدند. پرسش‌نامه‌های استفاده شده در این پژوهش به شرح زیر است:

۱. پرسش‌نامه‌ی سازگاری اجتماعی بل^۴: این پرسش‌نامه، دارای ۱۶۰ سؤال و ۲ گزینه (بله و خیر) است که برای ارزیابی مقیاس‌های مختلف سازگاری اجتماعی استفاده شده است. نمره‌ی بالا نشان‌دهنده‌ی دوری و کناره‌گیری از تماس اجتماعی و همچنین تسلیم در برابر آن است. افرادی که نمره-ی کم گرفته‌اند، در تماس اجتماعی حالت پرخاشگری دارند.
- در این پرسش‌نامه، اعتبار اجتماعی، ۸۸ درصد، اعتبار در خانه، ۹۱ درصد، اعتبار سازگاری اجتماعی، ۸۱ درصد، اعتبار شغلی،

شخص مواجه شود، ادامه می‌یابد. باوجوداین، گاهی افراد در آنچه می‌خواهند انجام دهند، یا آن‌گونه که می‌خواهند باشند، با مشکل‌هایی روبه‌رو می‌شوند. خودنظم‌دهی می‌تواند به افراد کمک کند تا در مقابل اعتیاد به مصرف دارو و الکل مقاومت کنند و در نتیجه مشکل‌های مختلف مربوط به اعتیاد را کاهش دهند (۱۵).

نجفی و احمدی طهور سلطانی (۱۶) در پژوهشی نشان دادند که بین نمره‌ی کلی خودنظم‌دهی افراد معتاد و عادی تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین، میزان تحمل ابهام افراد معتاد نسبت به دو گروه دیگر پایین‌تر است. طبق یافته‌های جان^۱ و همکاران (۱۵) خودنظم‌دهی پایین، می‌تواند در اعتیاد به مصرف دارو و الکل دخیل باشد و درواقع یکی از مهم‌ترین علت‌های آن در نظر گرفته می‌شود؛ زیرا خودداری از مصرف دارو و الکل، بعد از این‌که فرد جریان تنظیم مصرف را تثبیت کرد، بسیار مشکل است و این سوءمصرف‌ها مشکل‌های اجتماعی فراوانی مانند بی‌توجهی والدین، برخورد قانونی، فقر و جرم را در پی دارد.

به‌نظر می‌رسد برخی عامل‌ها، همانند عاملی حمایت‌کننده در مقابل اعتیاد عمل می‌کنند. یکی از عامل‌های حمایت‌کننده‌ی فرد، دین‌داری است، که در برخی از مطالعه‌ها (۱۷) آن را سپری در مقابل وابستگی به مواد می‌دانند. دین با برقراری نظم اخلاقی، ایجاد فرصت‌هایی برای به‌دست‌آوردن شایستگی‌ها و وضع قانون‌های اجتماعی، سوءمصرف مواد و فرایند بهبود فرد را، به‌نحوی مطلوب تحت تأثیر قرار می‌دهد (۱۸).

رفتارها و عقاید دینی، تأثیر مثبتی در معنادار کردن زندگی دارد. رفتارهایی مانند توکل به خداوند، عبادت و زیارت می‌تواند از طریق ایجاد امید و تشویق به نگرش‌های مثبت، موجب آرامش درونی فرد شود. داشتن معنا و هدف در زندگی، احساس تعلق به منبعی والا، امید به یاری خداوند در شرایط دشوار، بهره‌مندی از حمایت‌های اجتماعی و معنوی، همگی از روش‌هایی هستند که افراد با دارا بودن آن‌ها می‌توانند در رویارویی با حوادث پرفشار زندگی، آسیب کمتری متحمل شوند (۱۹). میلر، دیویس و گرین والد^۲ (۲۰) نیز نشان دادند، نوجوانانی که دین‌دار نیستند و نمره‌های پایینی در اندازه‌گیری میزان فعالیت دینی به‌دست می‌آورند، در مقایسه با نوجوانان دارای سطح بالاتر فعالیت دینی، مصرف و سوءمصرف مواد

³ Richard, Bell, & Carlson

⁴ Bell Adjustment Social (BAS)

¹ John

² Miller, Davies, & Greenwald

مناسکی) است. طیف پاسخگویی آن، از نوع لیکرت و امتیاز هر گزینه، از ۰ تا ۴ است.

در آخرین اجرای این آزمون بر روی دانشجویان، آلفای کلی پرسش‌نامه ۰/۸۳ بوده است. این آزمون، به دلیل استاندارد بودن، دارای پایایی بالایی است. در پژوهش سراج‌زاده (۲۵)، نیز پایایی پرسش‌نامه‌ی باورهای دینی با روش آلفای کرونباخ محاسبه شده که مقدار آلفا برای متغیرهای بُعد اعتقادی ۰/۸۱، بُعد عاطفی ۰/۷۵، بُعد پیامدی ۰/۷۲ و بُعد مناسکی ۰/۸۳ گزارش شده است.

پس از انتخاب نمونه‌ها، به آنان اطمینان داده شد که اطلاعات آنان محرمانه خواهد ماند. آزمونگر ابتدا رضایت و همکاری آزمودنی‌ها را جلب و اهداف تحقیق را بیان کرد؛ سپس هر سه پرسش‌نامه در اختیار آزمودنی‌ها قرار گرفت. دو گروه پرسش‌نامه‌ها را تکمیل کردند و بدین ترتیب داده‌های تحقیق گردآوری شد.

یافته‌ها

در این پژوهش، ۱۰۰ آزمودنی معتاد و ۱۰۰ آزمودنی عادی حضور داشتند.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش، در دو گروه مورد مطالعه

متغیرها	زنان معتاد		زنان عادی	
	SD	M	SD	M
سازگاری اجتماعی	۳۸/۰۴	۵/۲۵	۴۴/۵۹	۸/۴۲
پذیرش	۱۸/۱۹	۷/۳۲	۲۱/۹۸	۹/۷۷
ارزیابی	۱۹/۴۴	۷/۵۴	۲۲/۱۹	۹/۸۵
راه‌اندازی	۱۶/۲۱	۵/۵۴	۲۲/۱	۹/۸۲
بررسی	۱۹/۲۱	۷/۳۴	۲۲/۰۴	۹/۷۶
برنامه‌ریزی	۱۷/۰۵	۶/۲۵	۲۱/۸۵	۱۰/۱۴
اجرا	۱۹/۲۱	۷/۳۴	۲۲/۰۳	۹/۹۰
سنجش	۲۰/۲۱	۸/۲۱	۲۲/۱	۱۰/۰۹
بُعد اعتقادی	۱۰/۸۸	۴/۳۴	۱۲/۹۹	۵/۰۵
بُعد عاطفی	۱۱/۶۷	۴/۸۸	۱۳/۵۷	۵/۳۷
بُعد پیامدی	۱۲/۲۵	۴/۹۸	۱۴/۶۷	۵/۲۶
بُعد مناسکی	۱۳/۲۱	۵/۱	۱۴/۵۸	۵/۳۴

نتایج جدول شماره ۱، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش را در دو گروه (زنان معتاد و عادی) نشان می‌دهد. نتایج حاکی از آن است که بین هر دو گروه، از نظر متغیرهای پژوهش، تفاوت معناداری وجود دارد ($P < 0.01$).

برای آزمون فرضیه‌ها، از تجزیه و تحلیل واریانس چندمتغیری استفاده شد. در تجزیه و تحلیل واریانس چندمتغیری، رعایت بعضی

۸۵ درصد و مجموع نمره‌ها ۹۴ درصد است. بل ضریب‌های پایایی را برای خرده‌مقیاس‌های سازگاری در خانه، سازگاری بهداشتی، اجتماعی، عاطفی، شغلی و برای کل آزمون، به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۸۱، ۰/۸۸، ۰/۹۱، ۰/۸۵ و ۰/۹۴ گزارش کرده است. همچنین، این آزمون، روایی بالایی در تشخیص گروه‌های بهنجار از نوروتیک و همبستگی با آزمون‌های شخصیت آیسنگ نشان داده است (۲۳).

۲. پرسش‌نامه‌ی خودنظم‌دهی میلر و براون^۱: میلر و همکاران (۲۰) مقیاس خودتنظیمی را، برای سنجش مؤلفه‌های خودتنظیمی ساخته‌اند، که این مقیاس از ۶۳ گویه تشکیل شده و دارای ۷ خرده‌مقیاس (پذیرش، ارزیابی، راه‌اندازی، بررسی، برنامه‌ریزی، اجرا و سنجش) است. نمره‌گذاری آن به صورت درجه‌بندی لیکرت، از ۱ تا ۵ است. در این پرسش‌نامه، نمره‌ی بالاتر از ۲۳۹، بیانگر خودتنظیمی بالا؛ نمره‌ی بین ۲۳۹ تا ۲۱۴ نشان‌دهنده‌ی خودتنظیمی متوسط؛ و نمره‌ی کمتر از ۲۱۳، نشان‌دهنده‌ی خودتنظیمی پایین است. ابری، میلر و براون^۲ (۲۴) اعتبار بازآزمایی پرسش‌نامه را ۰/۹۴ بیان کرده‌اند؛ و اعتبار به‌روش همسانی درونی، ۰/۹۱ گزارش شده است. روایی واگرایی پرسش‌نامه، با پرسش‌نامه‌ی مصرف الکل ۰/۲۳-، با خطرپذیری ۰/۲۴۴- و با برانگیختگی ۰/۴۶۹- بیان شده، که معنادار نیز است. علاوه‌براین، نمره‌گذاری این پرسش‌نامه به صورت درجه‌بندی لیکرت، از ۱ تا ۵ است.

برای سؤال‌های ذیل نمره‌گذاری به صورت معکوس انجام می‌گیرد که در این صورت مطابق جدول عمل می‌شود:
سؤال‌های معکوس: ۲- ۳- ۴- ۵- ۶- ۸- ۱۰- ۱۲- ۱۳- ۱۵- ۱۹- ۲۰- ۲۱- ۲۴- ۲۶- ۲۹- ۳۱- ۳۳- ۳۷- ۴۰- ۴۳- ۴۵- ۵۰- ۵۵- ۶۲- ۶۳.

۳. پرسش‌نامه‌ی باورهای دینی گلاک و استارک^۴: گلاک و استارک این پرسش‌نامه را برای سنجیدن نگرش‌ها و باورهای دینی و دین‌داری؛ و برای استاندارد کردن در کشورهای مختلف اروپا، آمریکا، آفریقا و آسیا ساخته‌اند. این پرسش‌نامه، بر روی پیروان ادیان مسیحیت، یهودیت و اسلام اجرا شده و در نتیجه با دین اسلام انطباق یافته است. پرسش‌نامه دارای ۲۶ سؤال؛ و هدف آن سنجیدن بُعدهای چهارگانه‌ی نگرش‌ها و باورهای دینی و دین‌داری (اعتقادی، عاطفی، پیامدی و

¹ Miller & Brown

² Self-regulation questionnaire (SRQ)

³ Aubrey, Brown & Miller

⁴ Glock & Stark Religious Beliefs (GSRB)

(F)، خودنظم‌دهی ($F=0/32, P>0/05$) و برای باورهای دینی ($F=0/44, P>0/05$) بود که همه نشان‌دهنده‌ی برقرار بودن این مفروضه‌ها است. بنابراین، از تجزیه و تحلیل واریانس چندمتغیری برای مقایسه‌ی میانگین نمره‌های سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی، در دو گروه زنان معتاد و عادی استفاده شد که نتایج آن در جدول ذیل آمده است.

مفروضه‌ها مانند همسانی ماتریس‌های واریانس - کوواریانس و همگنی واریانس‌های خطا، الزامی است. در این پژوهش نیز ابتدا به بررسی این مفروضه‌ها پرداخته شد. نتایج آزمون باکس، برای بررسی مفروضه‌ی همسانی ماتریس‌های واریانس - کوواریانس ($P<0/05$)، $F=1/87$ و نتایج آزمون لوین، برای بررسی مفروضه‌ی همگنی واریانس‌های خطا، برای متغیر سازگاری اجتماعی ($P>0/05, F=0/54$)

جدول ۲. تحلیل واریانس چندمتغیری، برای بررسی اثر گروه بر متغیرهای وابسته

آزمون‌ها	مقادیر	F	Df فرضیه	Df خطا	P	اندازه‌ی اثر
اثر پیلایی	۰/۱۵۰	۱۲/۱۶۴	۳	۹۰	۰/۰۰۱	۰/۳۲۴
لامبدای ویلکز	۰/۱۸۰	۱۲/۱۶۴	۳	۹۰	۰/۰۰۱	۰/۳۲۴
اثر هتلینگ	۰/۲۵۰	۱۲/۱۶۴	۳	۹۰	۰/۰۰۱	۰/۳۲۴
بزرگ‌ترین ریشه روی	۰/۲۵۰	۱۲/۱۶۴	۳	۹۰	۰/۰۰۱	۰/۳۲۴

وابسته، تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بنابراین، با استفاده از تجزیه و تحلیل واریانس تک‌متغیری، به بررسی فرضیه‌های پژوهش پرداخته می‌شود تا معلوم شود که تفاوت مشاهده شده، مربوط به کدام متغیرها است.

همان‌طور که در جدول شماره‌ی ۲ مشاهده می‌شود، نتیجه‌ی تجزیه و تحلیل واریانس چندمتغیری، حاکی از آن است که هر چهار آماره، یعنی اثر پیلایی ($F=12/164, P<0/05$)، لامبدای ویلکز ($P<0/05$)، اثر هتلینگ ($F=12/164, P<0/05$) و بزرگ‌ترین ریشه‌روی ($F=12/164, P<0/05$) معنادارند. بدین‌ترتیب مشخص می‌شود که بین دو گروه از زنان، دست‌کم در یکی از متغیرهای

جدول ۳. تحلیل واریانس تک‌متغیری برای مقایسه‌ی نمره‌ی سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی بین زنان معتاد و عادی

متغیر	عضویت	SS	Df	F	P
سازگاری اجتماعی	بین گروهی	۱۳۶۱۲/۵	۱		
	درون گروهی	۳۵۸۱۷/۱۸	۱۹۸	۷۵/۲۵۱	۰/۰۰۱
	کل	۴۹۴۲۹/۶۸	۱۹۹		
	بین گروهی	۳۶۱۶۷۵/۱۲۵	۱		
خودنظم‌دهی	درون گروهی	۵۹۷۱۵/۶۳	۱۹۸	۱۱۹۹/۲۱۲	۰/۰۰۱
	کل	۴۲۱۳۹۰/۷۵۵	۱۹۹		
	بین گروهی	۲۰۹۹۲/۰۰۵	۱		
	درون گروهی	۱۹۰۹۷/۳۹	۱۹۸	۲۱۷/۶۴۳	۰/۰۰۱
	کل	۴۰۰۸۹/۳۹۵	۱۹۹		

و باورهای دینی زنان معتاد و عادی شهر ارومیه انجام شده است. نتایج بیانگر آن است که دو گروه زنان معتاد و عادی، در سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی، با یکدیگر تفاوت معناداری دارند؛ بدین‌صورت که زنان معتاد شهر ارومیه سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی کمتری نسبت به زنان عادی این شهر دارند.

یافته‌ی اول پژوهش، مبنی بر اینکه زنان معتاد، سازگاری اجتماعی کمتری نسبت به زنان عادی دارند، با یافته‌های ابوالقاسمی و همکاران (۱۳)، کوهساری (۲۶)، طباطبایی (۴) و

جدول شماره‌ی ۳، نمره‌ی آزمون سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و دین‌داری زنان معتاد و عادی را می‌سنجد. نتایج به‌دست‌آمده در این جدول، نشان‌دهنده‌ی این است که بین دو گروه (معتاد و عادی)، از نظر نمره‌ی آزمون سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی، تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($P<0/01$).

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر برای مقایسه‌ی سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی

پیامدهای وابسته به مصرف الکل (مانند استرس)، را کاهش دهند.

یافته‌ی سوم پژوهش، مبنی بر اینکه زنان معتاد، باورهای دینی کمتری نسبت به زنان عادی دارند؛ با یافته‌های ریچارد، بل و کارلسون^۷ (۲۱)، مریل، فلسون و کریستوفرسون^۸ (۳۰)، کلین، ایلفسون و استرک^۹ (۳۱)؛ و یانگ و ماو^{۱۰} (۱۹) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت با توجه به اینکه باورهای دینی و دین‌داری، یکی از جنبه‌های درون فردی مؤثر بر سلامت روان است، از طریق تجلی در کردار انسان، می‌تواند بر سبک زندگی و رفتارهای مصرف مواد اعتیادآور نیز تأثیرگذار باشد؛ به‌طوری‌که با تقویت سطوح دین‌داری و معنویت، تمایل به مصرف مواد مخدر در افراد کاهش می‌یابد. مریل و فولسمن^{۱۱} (۳۰) در پژوهشی نشان دادند که عامل‌هایی مانند فراوانی حضور در کلیسا، سطح بالای دین‌داری در اعضای خانواده و والدین و همچنین فراوانی بحث‌های دینی خانوادگی، در مقابل مصرف مواد در نوجوانان و جوانان اثر حمایت‌کننده دارد.

درمجموع با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش، می‌توان گفت زنان معتاد، فشارهای روانی و اجتماعی بیشتری نسبت به زنان عادی دارند که می‌تواند بر سازگاری اجتماعی، خودنظم‌دهی و باورهای دینی آنان اثرگذار باشد و یا حتی آن را کاهش دهد؛ البته این ضایعات جبران‌شدنی است.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به کنترل برخی متغیرها، مانند خدمات توان‌بخشی دریافت شده، شرایط اقتصادی خانواده و محدود بودن نمونه‌ی پژوهش به زنان معتاد، و شهر ارومیه، اشاره کرد که قابلیت تعمیم را با مشکل مواجه می‌کند. از این‌رو، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌هایی از این نوع، روی مردان معتاد و شهرهای دیگر نیز انجام شود.

قدردانی

پژوهشگران، از تمامی مسئولان ستاد مبارزه با مواد مخدر استان آذربایجان غربی، به‌ویژه آقای دربان، کارشناس آموزش و پژوهش شورای هماهنگی ستاد مبارزه با مواد مخدر؛ و همه‌ی زنان شرکت‌کننده در این پژوهش، سپاسگزارند.

آداباجار دویر و رافنسون^۱ (۲۷) همسو است.

در تبیین این یافته می‌توان گفت طبق نظریه‌ی ویلرز، یاگر و سندی^۲ (۱۷)، سطح ناسازگاری در زنان معتاد بالا است؛ این عامل سبب می‌شود این گروه از زنان، علاقه‌ی به مشارکت اجتماعی نداشته باشند. از طرفی چون معتاد بودن، پدیده‌ی ناپسند و شوم در جامعه به‌شمار می‌آید، علاوه‌بر کناره‌گیری افراد معتاد از جامعه و تشدید ناسازگاری آنان، موجب بی‌نظمی در جامعه نیز می‌شود.

سازگاری اجتماعی، از طریق آمادگی و توانمندی‌های فرد برای واقع‌بینی، تجهیز فرد به مثبت‌نگری و توجه به موفقیت‌ها و تدارک زمینه‌های مناسب سلامت روانی؛ فرد را از ناکامی‌ها، نگرانی‌ها، اضطراب‌ها و پناه‌بردن به روش‌های مقابله‌ی اجتنابی (مانند استفاده از مواد مخدر و غیره) دور می‌کند. همچنین، می‌توان گفت به‌محض اینکه شخص، معیارهای سازگاری اجتماعی را درک کند، افرادی که رفتارهای خودنظم‌دهی بیشتری دارند، به فشارها و استرس‌های اجتماعی، پاسخ سازگارانه‌تری می‌دهند. بالاترین پیامدهای روان‌شناختی، در افرادی رخ می‌دهد که در محیط خودشان معیارهای سازگاری را ادراک می‌کنند.

یافته‌ی دوم پژوهش مبنی بر اینکه زنان معتاد خودنظم‌دهی کمتری نسبت به زنان عادی دارند، با یافته‌های بخشی‌پور و همکاران (۷)، نجفی و احمدی طهور سلطانی (۱۶)، جان، رابینز و پروین^۳ (۱۵)، کول، لاگان و والکر^۴ (۹) و کینگ و کاسین^۵ (۲۸) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت خودنظم‌دهی می‌تواند در اعتیاد نیز دخیل باشد؛ زیرا خودداری از مصرف دارو و الکل بعد از اینکه فرد جریان تنظیم مصرف را تثبیت کرد، بسیار دشوار است؛ خودنظم‌دهی می‌تواند به افراد کمک کند تا در مقابل اعتیاد به مصرف دارو و الکل مقاومت کنند و درنهایت مشکل‌های مختلف مربوط به اعتیاد را کاهش دهند. گلاسمن و همکاران^۶ (۲۹) در پژوهش خود، دو عامل خودکنترلی، خودنظم‌دهی و ارتباط مثبت را، در معتادان به الکل بررسی کرده‌اند. این پژوهش نشان داده که راهبردهای خودنظم‌دهی، بهترین پیش‌بینی‌کننده‌ی مصرف الکل و پیامدهای آن است؛ و همچنین خودنظم‌دهی، افراد را از مصرف الکل باز می‌دارد. بنابراین، افراد قادرند با جامعه سازگار شوند و

¹ Adalbjarnardottir & Rafnsson

² Wills, Yaeger & Sandy

³ John, Robins & Pervin

⁴ Cole, Logan & Walker

⁵ King & Chassin

⁶ Glassman, Werch & Jobli

⁷ Richard, Bell & Carlson

⁸ Merrill, Folsom & Christopherson

⁹ Klein, Elifson & Sterk

¹⁰ Yang & Mao

¹¹ Merrill & Folsman

References

1. Karami Nejad R, Tabatabaei Shahrabaki Z. Comparing spiritual intelligence and attribution styles among and no addicted women. *Toloo-e-behdasht*. 2016; 15(1): 34-43. (Full Text in Persian)
2. Ashori A, Molazadeh J, Mohammadi N. The effectiveness of group therapy, cognitive-behavioral on coping skills and relapse prevention in addicted individuals. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology (thought and action)*. 2012; 14(3): 181-8. (Full Text in Persian)
3. American Psychiatric Association. Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM). 4 ed; 2013. p. 175-272
4. Tabatabaei Chehre M, Ebrahimisani E, Mortazavi H. The effectiveness of cognitive-behavioral group therapy in changing irrational beliefs addicts. *Journal of North Khorasan University of Medical Science* 2013; 4(3): 419-30. (Full Text in Persian)
5. EmamHadi MA, Jalilvand M. Compare ways to reduce the tendency of students to substance abuse. *Journal of Medical Council of Islamic Republic of Iran* 2008; 25(4): 441-9. (Full Text in Persian)
6. Javadian SR. Violence and drug abuse. *Journal of Social Work*. 2002; 3(10-11): 24-32. (Full Text in Persian)
7. Bakhshipoor A, Alilo M, Irani S. Compare features, personality disorders and coping strategies with normal group consumed. *Journal of Clinical Psychology and Psychiatric Iran*. 2012; 4(3): 289-79. (Full Text in Persian)
8. KhojastehMehr R, Abbaspour Z, Koraei A, Kochaki R. The effect of a Succeeding in School program on the academic performance, academic self-concept, attitude towards school, learning how to succeed in school and social adjustment of school students. *Journal of School Psychology*. 2012; 1(1): 27-45. (Full Text in Persian)
9. Cole J, Logan T, Walker R. Social exclusion, personal control, self-regulation, and stress among substance abuse treatment clients. *Drug and alcohol dependence*. 2011; 113(1): 13-20.
10. Purkord M, Abolghasemi A, Narimani M, Rezaee JH. Direct and Indirect Impact of Self-Efficacy, Impulsivity, Behavioral Activation-Inhibition and Social Skills on Substance Abuse in Students. *Journal of Addiction Research*. 2013; 7(26): 11-28. (Full Text in Persian)
11. Karimi H, HematiSabet A, Haghighi M, Ahmadpanah M, Mohammad Beigi M. Comparing the effectiveness of group anger management and communication skills training on aggression of marijuana addicted prisoners. *Behavioral Sciences Research*. 2013; 11(2): 129-38. (Full Text in Persian)
12. Rostami AM, Ahadi H, CheraghaliGool H. The Prediction of Coping Strategies Based on Personality Traits in Irritants Affiliates. *Journal of Addiction Research*. 2013; 7(28): 111-26. (Full Text in Persian)
13. Abolghasemi A, Ahmadi M, Kiamarsi A. Investigate the relationship between metacognition and perfectionism with psychological outcomes in individuals addicted to drugs. *Behavioral Sciences Research*. 2014; 5(2): 73-9. (Full Text in Persian)
14. Tayebi G. Compare the self-regulation, emotional control and social exclusion in drug and psychotropic drugs, and normal people. *Ardebil: University of Ardebil*; 2011. (Full Text in Persian)
15. John OP, Robins RW, Pervin LA. Handbook of Personality Third Edition Theory and Research. New York, London: The Guilford press; 2011.
16. Najafi M, AhmadiSoltani M. Compare metacognitive beliefs and tolerance of ambiguity on smokers, smokers and normal. *Journal of Clinical Psychology*. 2010; 3(4): 59-65. (Full Text in Persian)
17. Wills TA, Yaeger AM, Sandy JM. Buffering effect of religiosity for adolescent substance use. *Psychology of Addictive Behaviors*. 2003; 17(1): 24-31.
18. Smith C. Theorizing religious effects among American adolescents. *Journal for the scientific study of religion*. 2003; 42: 17-30.
19. Yang K-P, Mao X-Y. A study of nurses' spiritual intelligence: A cross-sectional questionnaire survey. *International journal of nursing studies*. 2007; 44(6): 999- 1010.
20. Miller L, Davies M, Greenwald S. Religiosity and substance use and abuse among adolescents in the National Comorbidity Survey. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*. 2000; 39(9): 1190-7.
21. Richard AJ, Bell DC, Carlson JW. Individual religiosity, moral community, and drug user treatment. *Journal for the Scientific Study of Religion*. 2000; 39(2): 240-6.
22. Delavar A. Educational Science and Psychology research methods. Tehran: Publication Virayesh; 2015. (Full Text in Persian)
23. FathiAshtiani A, Dastani M. Psychological test-evaluation personality and mental health. Tehran: Besat; 2013. (Full Text in Persian)
24. Aubrey L, Brown J, Miller W. Psychometric properties of a selfregulation questionnaire (SRQ). *Alcoholism: Clinical & Experimental Research*. 1994; 18(2): 420-525.
25. Serajzadeh S. Religious attitudes and behaviors of adolescents in Tehran. *Research on Index*. 1999; 2(7): 105-20.
26. Kohsari Sh. We. Addiction, society. 1 ed. Tehran: Institute of cultural GoharManzom; 2009. (Full Text in Persian)

Persian)

27. Adalbjarnardottir S, Rafnsson FD. Adolescent antisocial behavior and substance use: Longitudinal analyses. *Addictive behaviors*. 2002; 27(2): 227-40.

28. King KM, Chassin L. Mediating and moderated effects of adolescent behavioral undercontrol and parenting in the prediction of drug use disorders in emerging adulthood. *Psychology of Addictive Behaviors*. 2004; 18(3): 239.

29. Glassman T, Werch CC, Jobli E. Alcohol self-control behaviors of adolescents. *Addictive Behaviors*. 2007; 32(3): 590-7.

30. Merrill RM, Folsom JA, Christopherson SS. The influence of family religiosity on adolescent substance use according to religious preference. *Social Behavior*

and Personality: an international journal. 2005; 33(8): 821-36.

31. Klein H, Elifson KW, Sterk CE. The relationship between religiosity and drug use among "at risk" women. *Journal of Religion and Health*. 2006; 45(1): 40-56.